

Az idősebbek biztosan emlékeznek arra, amikor minden, magára valamit is adó magyar család Törökországba utazott a családi arany ékszer beszerzése érdekében. Az aranyért való olthatatlan vágy, az egzotikumért rajongó változó divat, végül az utolsó évtizedek tömeges magyar elszegényedése feledésre ítélte az egykor virágzó magyar ötvösök, ékszerészek és órások nevét.

Pécsett a középkorig visszanyúló erős hagyományai voltak az ötvösiparnak. A helyi aranyművesek gondozták a Szent Bertalan plébániatemplomban álló oltárkat, és királyi megrendelésre is szívesen dolgoztak. A török korban bosnyákok tartották fenn a helyi ötvösipart, amely túlélte a háborút, és a mesterek 1724-ben megalapították az aranyműves céhet. A tagok között a 19. században egyre nagyobb arányban jelentek meg a beköltöző német iparo-

nek számított. Az ország legjelentősebb lapjaiban jelentette meg mai szemmel is igényes hirdetéseit, amelyek segítségével az egész országban tömegesen adhatta el olcsóbb árfekvésű, ám mégis megbízható óráit, ékszereit, emléktárgyait. E hirdetések vizsztatérő szlogenje volt a korban népszerű „Magyarnak Pécs, németnek Bécs!”, és ezzel sokat tett a város népszerűsítéséért. A korban újdonságnak számított, hogy több éves garanciát vál-

sait. A pécsi üzletet ekkortól nővére vezette, ő maga azonban ezután is gyakran látogatott haza, pécsi kapcsolatai továbbra is megmaradtak.

A megbízhatóság, a cégimázs mellett fontos tényezője volt a sikernek a rendkívüli gazdagságú áruválaszték. A boltokban ugyanis az órák és ékszerek mellett használati tárgyak, például szelencék, hő-, lég- és szeszmérők, mindenféle szemüveg, csíptető, látcső, valamint étel- és italkészlet is kapható

Magyarnak Pécs, németnek Bécs!

Schönwald Imre ékszerész (1864–1937)

sok, köztük tartozott Schönwald Imre is, aki már a kor kihívásainak megfelelően több lábon állt: órás, ékszerész, ékszerjavító és látszerész volt egy személyben.

Schönwald családjáról, gyermekkoráról szinte semmit sem tudunk, a töredékes adatokat Szirtes Gábor gyűjtötte össze. Neki köszönhető, hogy bármit is tudunk a híres pécsi kézművesről. Az biztos, hogy családja már korábban is foglalkozott ékszerészettel, és ezt a hagyományt folytatta Imre is.

A korabeli sajtóból kiderül, hogy Schönwald ékszerészként Pécs jellegzetes alakjának számított, akinek az üzlete egy galéria látszatát keltette, annyi különleges terméket halmozott fel a tulajdonos. A legtöbbjüktől a kiváló műértő szakember soha nem akart megválni, a közönség azonban állandóan érdeklődött irántuk, így rendszeresen betértek az Irgalmasok utcájában, majd a Király utca 15. szám alatti úgynevezett „Hattyú” épületben nyitott üzletbe.

Schönwald egy kifejezetten modern marketingeszközökkel élő üzletember-

SCHÖNWALD IMRE KIRÁLY UTCAI ÜZLETE

lalt az eladott termékekért, „Nincs risikó! Nem tetsző tárgyat kicserélek, vagy a pénz visszajár!” állt a hirdetésében. Emellett jó érzékkel lovagolta meg a magyar formavilág iránti lelkesedést, így magyar díszkardot és székely motívumokkal díszített ékszereket is nagy számban értékesített.

A Schönwald név a századfordulóra mindenütt ismertté vált, és ez lehetővé tette, hogy a fővárosi elegáns Anker-közben is üzletet nyisson, amely kínálatában messze felülmúlta a korabeli pesti ékszerészek vállalkozá-

volt. A kor színvonalához mérten kifejezetten gazdag kínálata az ország minden részéből vonzotta a vásárlóközönséget, és ez komoly bevételt jelentett a vállalkozásnak.

A siker ellenére Schönwald szerény, visszahúzódó, csendes ember maradt. Gazdagsága ellenére sem érdekelte a szórakozás, a mulatozás, a költekező életmód, annál inkább a szegények csendben, ismeretlenként történő segítése. Igazi filantróp volt, aki igyekezett támogatni a hozzá forduló rászorulókat. Talán ez is hozzájárult a világgazdasági válság alatti csődjéhez. Az 1930-as években a vagyonát szinte teljesen elveszítette, és szegényen hunyt el. Végakarátának megfelelően Pécsett helyezték végső nyugalomra, és „vele a békebeli Magyarország egy ismert és becsült embere szállt sírba, aki a szép és értékes iránti rajongása, kiváló üzleti érzéke és a reklám révén a régi Magyarországon fogalomná nőtte ki magát”.

LEJEGYEZTE: DR. VARGA SZABOLCS